

I den beste hensikt

Prøveløslatte med utviklingshemming under refusjonsordningen
Fagkonferanse, Hell 09.11.2011

Sør-Trøndelag fromsorgskontor
Siv Anita Haukdal
Nina M. Gjersvold

Forvaring

- tidsubestemt frihetsberøvelse som har til formål å verne samfunnet mot lovbrøyttere som anses særlig farlige for andres liv, helse eller frihet
- reguleres i straffeloven 1902 § 39 c til h.

Forvaring

- Innholdet: skal tilpasses den enkeltes særlige forutsetninger og behov.
- Varigheten: vurdering om domfelte oppnår en tilfredsstillende egenutvikling og ansvarlighet i løpet av gjennomføringen.
- Sikkerhetsmessig forsvarlige rammer skal søkes tilrettelagt slik at domfelte oppnår en gradvis tilpasning til samfunnet gjennom mer ansvarskrevenende gjennomføringsformer og større frihet.

Forvaring

- Det bør legges til rette for utarbeidelse av individuelle planer med dato for mål, tiltak og evaluering.
- Viktig å kartlegge den enkeltes forutsetninger og utarbeide systematiske gjennomføringsplaner.
- Kartlegging og observasjon er nødvendig for å vurdere om den domfelte har oppnådd så stor grad av endring i sin atferd at prøveløslatelse er forsvarlig.

Refusjonsordningen

Trer i kraft når særlige grunner foreligger:

- når domfelte ellers ikke vil kunne prøveløslates
- prøveløslatelse antas å være bedre for domfelte enn fortsatt opphold i forvaringsanstalt eller fengsel
- at domfelte har behov for hjelp eller omsorgstiltak som går ut over de ytelser som vedkommende ellers ville ha krav på etter sosialtjenesteloven.

Målgruppen

Tilregnelige forvaringsdømte med psykisk utviklingshemming, samt personer med tilsvarende omsorgsbehov, med bakgrunn i psykiatrisk sykdom eller rus.

Målsetting

- Samfunnsvernet ivaretas
- Domfelte skal gis en mulighet til å :
 - mestre dagliglivets oppgaver,
 - skaffe seg et nettverk,
 - etablere seg i arbeidslivet,
 - Osv

Dette innebærer tilbud som ikke kan gis under fortsatt opphold i fengsel

Prøveløslatelse i institusjon eller kommunal boenhet

Refusjonsordningen en statlig finansiering administrert av Kriminalomsorgen Region Nord.

Det inngås en avtale mellom kriminalomsorgen regionalt nivå og kommune/eller privat institusjon

Tiltakene opprettes ut fra den enkelte domfeltes problematikk, og skal ikke være mer restriktivt enn det som er nødvendig av hensyn til sikkerheten.

Det skal så vidt mulig, tilrettelegges for at den prøveløslatte oppnår progresjon frem mot full frihet.

Tiltaket avsluttes når prøveløslatelsesperioden er over

Refusjonsordningen forutsetter et kontroll- og sikkerhetsregime med:

- døgnkontinuerlig tilsyn
- alarm på utgangsdør og vinduer
- følge ved alle utganger
- effektive varslingsrutiner opp mot politiet ved avvik
- Kontroll av kontakt med andre, bruk av telefon og internett
- Urinprøver ved et problematisk rusmiddelbruk

Det lokale friomsorgskontor har oppfølging av den domfelte og etterser at sikkerheten ivaretas.

Januar 2011

På landsbasis:

16 prøveløslatte i 7 fylker

I Sør-Trøndelag:

3 prøveløslatte i kommunale boenheter

Dømt til endring!

§ 2 Formål

Gjennomføring av forvaring skal ivareta samfunnets behov for sikkerhet mot ny alvorlig kriminalitet fra den forvaringsdømtes side. Innenfor sikkerhetsmessig forsvarlige rammer skal den forvaringsdømte gis mulighet for å endre sin atferd og tilpasse seg et liv i frihet. (Retningslinjer om gjennomføring av forvaring)

§ 3 Forvaringens innhold

- **Skal ta utgangspunkt i domfeltes kriminalitet og tilpasses den enkeltes særlige forutsetninger og behov.**
- **Aktuelle tiltak skal utformes med sikte på å påvirke og endre den forvaringsdømtes atferd**
- **Gi vedkommende mulighet for å utvikle sin sosiale tilpasningsevne**
- **Motvirke ny kriminalitet.**
- **Innholdet skal søkes tilrettelagt slik at domfelte oppnår en gradvis progresjon i gjennomføringen frem mot full frihet.** (Retningslinjer om gjennomføring av forvaring)

Premissleverandører

Domstolen

Kriminalomsorgen regionalt nivå

Friomsorgen

De ytre rammebetingelsene

VILKÅRENE!

Føringer og premisser i dommen

Domstolens slutning

Kriminalomsorgens vedtak

Paradoks?

Samfunnets ønske om "Ja takk, begge deler":

- Beskytte offer og samfunnet ved å fjerne den domfelte fra samfunnet med et strengt sikkerhetsregime
- Rehabilitering av den domfelte, der det samme sikkerhetsregime kan være til hinder for en adekvat utprøving av domfeltes rehabiliteringspotensiale

Progresjon

- Fremskritt, fremgang
- Utvikling, det å utvikle seg

Hva er gradvis progresjon.....?

Hva legger den enkelte aktør i progresjon?

Ulike tilnærminger ut i fra profesjon!

Hvilke hjelpemidler har man for å vurdere sikkerhetsrisikoen ved progresjon ?

Utfordringer for hjelpeapparatet i planlegging av progresjon frem mot et liv i frihet

- Ulik oppfattelse av hva progresjon innebærer
- Ikke tilpasset den domfeltes individuelle behov
- Ikke tilpasset hjelpeapparatets tilbud
- Friomsorgen har ikke økonomiske midler til å gjennomføre individuelle tiltak
- For detaljerte/konkrete kan gi lite rom for en gradvis progresjon
- Prøveløslatelsesperiode fra 1-5 år
- Sikkerhetsvurdering i forbindelse med gjentakelsesfare

Individuelt tilpasset progresjon versus samfunnets behov for sikkerhet

- Kontroll- og sikkerhetsregime gir "kommunale fengsel"?
- Institusjonalisering?
- Tidsaspektet, hvem skal vurdere når tiden er inne til utprøving på samfunnet?
- Risikovurdering i fokus, gjentakelsesfare
- kortsiktig og langsiktig tenkning
- "Det skal ikke skje når jeg har ansvaret"
- Gis det nok mulighet til utprøving til et fritt liv?
- Rettssikkerhet for den enkelte?
- Tilsynsrådet?

I den beste hensikt

- Hvorfor refusjonsordningen ble etablert?
- Fungerer den etter intensjonen?
- Er det mulig å rehabilitere denne gruppen? Skal de rehabiliteres?
- Bedre rettsikkerhet for den enkelte?
- Opplever de strengere vilkår på prøveløslatelse enn under soning i anstalt?
- Gis den prøveløslatte de muligheter som skal til for å endre sin atferd og tilpasse seg et liv i frihet pr. i dag?
- Hvilke tilbud den enkelte kommune kan stille med er ofte diktert av stramme budsjetter?
- Den domfelte kan takke nei til alle tilbud på dag en av fritt liv
- Mangler vi et ledd i straffekjeden/hjelpekjeden for denne gruppen?
- Dømt til omsorg?
- Dag 1/mellomledd?